

Examen VMBO-GL en TL

2021

tijdvak 1
maandag 17 mei
13.30 - 15.30 uur

Nederlands CSE GL en TL

Bij dit examen horen een bijlage en een uitwerkbijlage.

Beantwoord alle vragen en maak alle opdrachten in de uitwerkbijlage.

Achter het correctievoorschrift is een aanvulling op het correctievoorschrift opgenomen.

Dit examen bestaat uit 37 vragen en een schrijfopdracht.

Voor dit examen zijn maximaal 53 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Tekst 1 En nooit lieten ze meer iets van zich horen

- 1p 1 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
- A gevolgen van ghosting
  - B ghosten in de datingwereld
  - C online ghosten
  - D problemen van ghosting
- 1p 2 Hoe wordt de tekst ingeleid in alinea 1? vooral door
- A de mening van de schrijfster over het onderwerp van de tekst te geven
  - B een conclusie over het onderwerp van de tekst te trekken
  - C een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst uit te werken
  - D het centrale probleem van de tekst te benoemen
- 1p 3 In alinea 2 geeft de schrijfster van de tekst twee verschillende verklaringen voor het feit dat ghosting vaak gelinkt wordt aan datingsapps.
→ Noteer deze **twee** verklaringen in de uitwerkbijlage.
- 1p 4 Welke **twee** verklaringen voor ghosten geeft de schrijfster in alinea 3? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 5 In alinea 4 zegt de schrijfster dat in de media ghosting vooral wordt toegeschreven aan millennials. De uitleg die de media hierbij geven, is echter subjectief.
→ Citeer het woord uit alinea 4 waaruit blijkt dat de schrijfster deze uitleg subjectief vindt.
- 1p 6 In alinea's 5 en 6 staat dat ghosting al eeuwenoud is. Volgens Van der Sanden lijkt er wel wat nieuw te zijn aan het ghosten van tegenwoordig.
→ Schrijf in eigen woorden op wat volgens Van der Sanden nieuw lijkt aan het ghosten van tegenwoordig. Noteer je antwoord in maximaal 15 woorden in de uitwerkbijlage.

- 1p 7 Alinea 6 eindigt met: "Het is aanlokkelijker om iemand te ghosten, want dankzij de talloze nieuwe communicatiemiddelen staan we constant met elkaar in contact, terwijl we zo veel contacten onmogelijk allemaal kunnen onderhouden."
Alinea 7 begint met: "Bovendien is het ghosten zelf vele malen zichtbaarder geworden."
Wat is het verband tussen deze twee zinnen?
A oorzaak - gevolg
B opsomming
C reden
D uitspraak - conclusie
- 2p 8 Volgens psycholoog Wendy Walsh bestaan er drie niveaus van ghosting (alinea 8).
→ Kruis in het schema in de uitwerkbijlage aan bij welk niveau van ghosting de situaties volgens Walsh horen.
- 2p 9 "Er bestaat niet één alomvattende reden waarom mensen ghosten."
(regels 126-127)
→ Vat de in alinea 9 genoemde redenen samen in maximaal 50 woorden. Neem alleen de hoofdzaken op in je samenvatting. Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 10 "Het fenomeen ghosting is niet onschuldig." (regels 142-143)
→ Noem de **twee** gevolgen van ghosting die in alinea 10 genoemd worden. Gebruik per gevolg maximaal drie woorden. Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 11 Alinea 12 bestaat uit twee zinnen:
1 Datingapps Bumble en Badoo zagen zich zelfs genoodzaakt om ghosting op hun platforms in te perken.
2 Bij Bumble krijgen gebruikers die niet op berichten reageren tegenwoordig een melding waarin ze worden aangespoord het gesprek voort te zetten of beleefd te beëindigen.
Moet je beide zinnen in een samenvatting van deze tekst opnemen?
A Ja, want beide zinnen bevatten hoofdzaken van de tekst.
B Ja, want het is belangrijk om te weten hoe ghosting aangepakt wordt in datingapps.
C Nee, want zin 2 geeft een voorbeeld van hoe ghosting aangepakt wordt in datingapps.
D Nee, want in zin 2 staat alleen vermeld hoe Bumble omgaat met ghosting in de datingapp.

- 1p 12 Alinea 14 is het slot van deze tekst.
Welke functie heeft het slot van deze tekst?
Het slot is een
A aanbeveling.
B conclusie.
C samenvatting.
D toekomstverwachting.
- 1p 13 Wat zijn de twee belangrijkste doelen van deze tekst?
De tekst wil de lezer
A activeren en waarschuwen.
B activeren en overtuigen.
C informeren en overtuigen.
D informeren en waarschuwen.
- 1p 14 Voor wie is deze tekst vooral bedoeld?
voor lezers die
A al eens eerder door iemand geghost zijn
B in het onderwerp ghosting geïnteresseerd zijn
C regelmatig gebruikmaken van datingapps
D weleens eerder iemand geghost hebben

Tekst 2 Pas op met aubergines!

- 1p 15 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
A adviezen voor emojigebruik
B emoji als communicatiemiddel
C functies van emoji
D misverstanden door emoji
- 1p 16 In alinea 1 wordt het onderwerp van de tekst geïntroduceerd.
→ Op welke **drie** manieren gebeurt dat? Zet in de uitwerkbijlage een kruisje achter de drie juiste antwoorden.
- 1p 17 Alinea 2 en alinea 3 hebben een gemeenschappelijk deelonderwerp.
Welk deelonderwerp is dat?
A emojigebruik in verschillende landen
B jaarlijkse verschillen in emojigebruik
C originele emoji
D populaire emoji
- 1p 18 “Emoticons kunnen misverstanden voorkomen. Zet :-P achter een zin en het is duidelijk dat je een grap maakt. Maar in emojiland is wel érg veel keuze in gezichtsuitdrukkingen. Dat kan verwarrend zijn.” (regels 90-96)
→ Welke **twee** zaken worden in deze zinnen tegenover elkaar gezet?
Vul de zinnen in de uitwerkbijlage aan.

- 1p 19 Welke woordgroep in alinea 7 heeft ongeveer dezelfde betekenis als het woord 'ambigue' (regel 112) in alinea 8?
→ Citeer deze woordgroep.
- 1p 20 Citeer de zin uit alinea 9 die duidelijk maakt welke gevolgen het heeft als mensen emoticons of emoji gebruiken in zakelijke e-mails.
- 1p 21 Alinea 9 is het slot van deze tekst.
Welke functie heeft het slot van deze tekst?
Het slot
A beschrijft een toekomstverwachting.
B bevat nieuwe informatie.
C geeft een samenvatting.
D trekt een conclusie.
- 2p 22 Welke **drie** van onderstaande zinnen uit de tekst bevatten informatie die zeker in een samenvatting van deze tekst moet worden opgenomen?
Noteer de nummers van deze zinnen in de uitwerkbijlage.
- 1 Er zijn dan bijna drieduizend emoji in omloop en ze zijn een niet meer weg te denken communicatiemiddel.
  - 2 De top 20 van Frankrijk stond volgens de studie uit 2015 bijvoorbeeld vol hartjes in allerlei maten en kleuren.
  - 3 We willen met emoji vooral communiceren wat we live met lichaamstaal uitdrukken.
  - 4 Facebook Messenger hield afgelopen jaar een enquête onder ruim negenduizend gebruikers over hun onlinecommunicatie.
  - 5 Een vervolgstudie toonde afgelopen jaar aan dat het amper verschil maakt of verwarrende emoji los of in zinscontext staan.
  - 6 Of mensen grootverbruiker zijn of niet, ze zijn het er meestal over eens dat emoji niet thuishoren in e-mails, zéker niet in zakelijke context.
  - 7 Proefpersonen vonden een zakelijke e-mailer die lachende smileys gebruikte minder competent en stuurden minder informatieve e-mails terug.

Tekst 3 Klimaathelden gefeliciteerd!

- 1p 23 De foto in deze advertentie trekt de aandacht van de lezer.
Welke andere functie heeft de foto in deze advertentie?
A De foto is nodig om de tekst te kunnen begrijpen.
B De foto ondersteunt de inhoud van de tekst.
C De foto voegt nieuwe inhoudselementen aan de tekst toe.
- 1p 24 In de tekst staat: "We stonden met 40.000 in de regen voor eerlijk en ambitieus klimaatbeleid."
→ Welke **twee** zaken uit de tekst vallen onder dit klimaatbeleid?
Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 25 Op welke doelgroep richt deze advertentie zich vooral?
op mensen die
A bereid zijn te demonstreren voor hun idealen
B het belangrijk vinden dat er een goed klimaatbeleid komt
C vinden dat bedrijven moeten betalen voor hun eigen vervuiling
D zelf minder willen betalen aan energiebelasting
- 1p 26 Wat is het belangrijkste doel van deze advertentie?
A lezers aansporen om zich aan te sluiten bij Milieudefensie
B lezers informeren over de demonstratie voor een beter klimaatbeleid
C politici aansporen om een goed klimaatbeleid te voeren
D politici overtuigen dat demonstraties invloed hebben op hun beleid
- 1p 27 Citeer het zinsgedeelte uit de advertentietekst dat beschrijft wat op de foto te zien is.

Tekst 4 Als je puber te laat naar bed gaat

- 1p 28 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
- A afwijkend slaapritme bij pubers
  - B conflict tussen pubers en hun ouders over bedtijd
  - C langdurig slaaptekort bij pubers
  - D slechtere schoolprestaties van pubers door slaapegebrek
- 1p 29 Welke alinea vormt of welke alinea's vormen de inleiding van deze tekst en waarom?
- A Alleen alinea 1, want in deze alinea wordt het onderwerp benoemd; alinea 2 laat vervolgens de andere kant van het onderwerp zien.
  - B Alinea's 1 en 2, want beide alinea's schetsen een verschijnsel; vanaf alinea 3 volgt een verklaring.
  - C Alinea's 1, 2 en 3, want in deze alinea's wordt een probleem weergegeven; vanaf alinea 4 volgt een vergelijking.
- 1p 30 "Dat is bij veel zoogdieren zo" (regel 35)
→ Citeer het zinsgedeelte waarnaar 'Dat' verwijst. Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 31 Dat jongeren later gaan slapen dan hun ouders eigenlijk willen, is iets van alle tijden, blijkt uit de tekst.
→ Citeer de zin uit alinea 1, 2, 3 of 4 waarin dit verschijnsel wordt vermeld.
- 1p 32 Als een puber vroeg opstaat, kan hij dan direct goed functioneren, zoals een volwassene die vroeg opstaat?
Geef antwoord op de vraag en licht je antwoord toe. Baseer je antwoord op de informatie in alinea 5. Noteer je antwoord in maximaal 15 woorden in de uitwerkbijlage.
- 1p 33 Welk deelonderwerp hebben de alinea's 6 en 7?
- A onderzoek naar schoolcijfers
  - B slaaptijden en schoolresultaten
  - C vermoeidheid en motivatie
  - D vermoeidheid tegenover luiheid
- 1p 34 Hoe kan het slot van deze tekst opgevat worden?
- A als aanbeveling aan scholen om andere schooltijden te hanteren
  - B als aansporing van pubers om beter te leren voor school
  - C als advies aan ouders om pubergedrag te accepteren
  - D als waarschuwing voor pubers om eerder naar bed te gaan

- 1p **35** De schrijfster gebruikt informatie uit twee onderzoeken en zij citeert een deskundige.
Met welk doel gebruikt zij deze informatie en citaten?
- A om de boodschap over dit onderwerp te ondersteunen
  - B om de verdeeldheid over dit onderwerp te laten zien
  - C om een discussie over dit onderwerp te beginnen
  - D om haar eigen mening over dit onderwerp te kunnen geven
- 1p **36** Wat is het belangrijkste doel van deze tekst?
- A adviseren om lesuren aan te passen aan de slaapbehoefte van pubers
  - B amuseren met herkenbare anekdotes over slaperige pubers
  - C informeren over het ontregelde slaapritme van pubers
  - D overtuigen om meer begrip te hebben voor slaperige pubers
- 1p **37** Welke zin vat deze tekst het best samen?
- A Ouders en docenten ergeren zich aan pubers die 's ochtends moe zijn, omdat ze de avond ervoor te laat naar bed zijn gegaan.
  - B Ouders en docenten zouden meer begrip kunnen hebben voor het slaapritme van pubers, omdat de melatoninepiek bij pubers op een ander tijdstip valt dan bij volwassenen.
  - C Pubers presteren steeds slechter op school, omdat hun melatoninespiegel op hol is geslagen.
  - D Pubers kunnen niet op tijd opstaan voor school, omdat de blootstelling aan blauw licht hun biologische klok ontregelt.

Schrijfo opdracht

De schooldirectie is aan het nadenken over het aanpassen van de schooltijden, met ingang van volgend schooljaar. Het idee is om de lessen een uur later te laten beginnen. Dat betekent wel dat de lessen 's middags langer zullen doorgaan. De directie wil graag weten wat de leerlingen vinden van een mogelijke aanpassing van de schooltijden.

In de les Nederlands is de tekst 'Als je puber te laat naar bed gaat' behandeld. In die tekst wordt het beeld geschetst van vermoeide pubers aan het begin van de schooldag. In jouw klas ontstaat een discussie hierover. Sommige leerlingen herkennen dit beeld en zien de tekst als bewijs dat ze dus niets aan hun vermoeidheid kunnen doen. Andere leerlingen vinden dat je er zelf verantwoordelijk voor bent dat je genoeg slaapt, om zo uitgerust aan de schooldag te kunnen beginnen.

Je besluit om een e-mail te schrijven aan de schooldirecteur, waarin je laat weten of je voor- of tegenstander bent van het plan om de schooltijden aan te passen. In je e-mail beschrijf je de discussie in de klas over vermoeide pubers. Je geeft een mogelijk voordeel en een mogelijk nadeel van het aanpassen van de schooltijden. Natuurlijk geef je ook uitgebreid je mening. Aan het eind van je e-mail nodig je de directeur uit om met de klas in gesprek te gaan over het plan om de schooltijden aan te passen.

Let op: de laatste opdracht van dit examen staat op de volgende pagina.

13p **38 Opdracht**

Schrijf de e-mail aan meneer Overbeek, de directeur van jouw school. Een aantal gegevens is al voorgedrukt in de uitwerkbijlage. Vermeld het onderwerp van je e-mail in de onderwerpregel.

Gebruik voor je e-mail de gegevens op de vorige bladzijde en eventueel de tekst 'Als je puber te laat naar bed gaat'. Gegevens die niet in de opdracht staan, moet je zelf bedenken.

Besteed in jouw e-mail aandacht aan de volgende punten:

- jezelf voorstellen;
- de aanleiding om de e-mail te schrijven;
- een beschrijving van de discussie in de klas;
- een mogelijk voordeel van het aanpassen van de schooltijden;
- een mogelijk nadeel van het aanpassen van de schooltijden;
- jouw mening over het plan om de schooltijden aan te passen;
- twee passende, nieuwe argumenten die jouw mening ondersteunen;
- een vraag aan de directeur om met de klas in gesprek te gaan;
- een voorstel voor datum en tijdstip van gesprek met de klas;
- een verzoek om een snelle reactie.

Sluit je e-mail af met 'Met vriendelijke groet,' of 'Hoogachtend,' en je eigen voor- en achternaam.

Let op: Zorg ervoor dat je tekst minimaal uit 100 woorden bestaat. Bij minder dan 100 woorden krijg je geen punten voor taalgebruik.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.